

This project is funded by
the European Union

precious

This project is funded by
the European Union

precyous

Комплет алатки со најдобри практики за борба против радикализацијата преку спортот

Активност бр.: 4.2

Работен пакет бр. 4

Партнери

КМОР – Грција | www.kmor.org

CID – Северна Македонија | cid.mk

Автор

КМОР, Грција

This project is funded by
the European Union

precyous

Содржина

1. Вовед	3
2. Разбирање на радикализацијата	4
Што е радикализација?	4
Радикализација наспроти екстремизам	4
Основни причини за радикализација	5
Радикализација во контекст на Северна Македонија и пошироко	5
3. Младите и спречувањето на насилниот екстремизам	6
4. Улогата на спортот во спречувањето на радикализацијата	7
5. Рамка за интервенции базирани на спорт	11
6. Иницијативи базирани на спорт	13
7. Алатки и ресурси	15
8. Предизвици и стратегии за ублажување	21
9. Најдобри практики и примери за успешни иницијативи базирани на спорт	24
10. Референци	29

This project is funded by
the European Union

precyous

1. Вовед

Проектот „Спречување на екстремизам и радикализација кај младите преку спорт“ со акроним PRECYOUS, започна на 01.09.2022 година и трае 36 месеци.

Главната цел на проектот е да се зајакне капацитетот на општините и локалните граѓански организации во Северна Македонија, а особено младинските и спортските организации, и да се придонесе кон спречување на насилниот екстремизам. Тоа ќе се постигне преку нудење на младите луѓе со намалени можности (особено младите жени) подобри шанси да станат проактивни учесници во општеството, а воедно ќе им се помогне да изградат отпорност и да ги подобрат своите вештини за личен развој.

Проектот ги вклучува следните поспецифични цели:

да се поддржат организациите на граѓанското општество да имплементираат иновативни пристапи кон јакнење на младите луѓе со намалени можности да придонесат, преку медиумот на спортот, во процеси што поттикнуваат социјална кохезија и да водат социјални иницијативи што спречуваат насилен екстремизам и радикализација во одредени општини/окрузи во Северна Македонија

- да се подобри соработката со (и меѓу) локалните власти и да се изгради доверба и дијалог со нив
- да се овозможи граѓанските организации да имаат поактивна улога во креирањето политики и дијалогот преку градење капацитети и застапување на локално, национално и ниво на ЕУ.

Како дел од овој проект и како одговор на растечката потреба за справување со насилниот екстремизам кај младите, КМОР во соработка со Центарот за

This project is funded by
the European Union

precyous

меѓукултурен дијалог (CID), го дизајнираше овој комплет алатки за да служи како сеопфатен водич за организациите што имаат за цел да ја искористат моќта на спортот во борбата против радикализацијата и екстремизмот. Дизајниран за употреба од страна на засегнати страни како што се невладини организации, младински организации, спортски клубови, едукатори, креатори на политики и лидери на заедницата, тој нуди практични методологии за интегрирање на иницијативи базирани на спорт во пошироки напори за вклучување на млади лица изложени на ризик и градење инклузивни, отпорни заедници.

Радикализацијата претставува значаен предизвик во многу региони, особено во средини каде што ранливите групи може да се чувствуваат маргинализирани или исклучени од општеството. Во такви контексти, спортот може да игра клучна улога во борбата против радикализацијата преку обезбедување позитивни, алтернативни простори за ангажман. Спортот поттикнува тимска работа, дисциплина и меѓусебно почитување - вредности кои промовираат социјална кохезија и се спротивставуваат на разделувачките идеологии што го поттикнуваат екстремизмот. Преку структурирани тимски активности и спортски програми базирани во заедницата, младите луѓе можат да развијат чувство на припадност, отпорност и цел, што сето тоа е од суштинско значење за спречување на радикализација.

Овој комплет алатки ја нагласува важноста на колективниот пристап, здружувајќи ги различните засегнати страни за да создадат безбедни, инклузивни простори каде што младите луѓе можат да се поврзат, да учат и да растат. Со нудење насоки засновани на докази и практични стратегии, тој има за цел да ги поддржи организациите во Северна Македонија и пошироко во нивните напори да го користат спортот како моќна алатка за социјални промени, помагајќи во негувањето на генерација поединци кои се отпорни на екстремистичките идеологии.

2. Разбирање на радикализација

Радикализацијата е сложен и повеќеслоен процес преку кој поединци или групи усвојуваат екстремни ставови или идеологии што можат да ги наведат

This project is funded by
the European Union

precyous

да го оправдаат или да се вклучат во насилно или криминално однесување. Од суштинско значење е практичарите кои работат во превенцијата и интервенцијата јасно да ја разберат природата на радикализацијата, нејзините различни фази и основните причини што ги насочуваат поединците кон екстремистички идеологии. Овој дел дава преглед на радикализацијата, разликувајќи ги клучните концепти и истражувајќи ги основните фактори што можат да доведат до развој на екстремни ставови.

Што е радикализација?

Радикализацијата се однесува на процесот преку кој поединци или групи доаѓаат до усвојување на екстремни политички, религиозни или социјални верувања, што на крајот може да ги доведе до поддршка или вклучување во насилни или криминални активности. Радикализацијата не е само за држење екстремни ставови; тоа е патување од овие ставови до дејствија што можат да претставуваат закана за јавната безбедност и социјалната кохезија. Овој процес обично се случува со текот на времето и е под влијание на различни лични, социјални и еколошки фактори.

Радикализација и екстремизам

Клучно е да се направи разлика помеѓу радикализација (процес) и екстремизам (исход). Разбирањето на разликата им помага на практичарите да идентификуваат каде интервенцијата може да биде најефикасна.

- Радикализацијата (процес) се однесува на постепено усвојување на екстремни верувања, кои може, но и не мора да резултираат со насилни дејствија. Тоа е развојна траекторија под влијание на лични, социјални и политички фактори. Радикализацијата може да се спротивстави во различни фази, често преку рана интервенција и ангажман.

- Екстремизмот (исход) се однесува на крајната состојба, каде што поединецот целосно ги прифатил екстремните идеологии, што често води кон однесувања кои заговараат насилство или криминална активност. Тоа е кулминација на

This project is funded by
the European Union

precyous

процесот на радикализација. Екстремизмот може да се манифестира на различни начини, вклучувајќи терористичка активност, злосторства од омраза или членство во насилни групи или организации.

За практичарите, клучот е рано да ги препознаат знаците на радикализација, пред поединецот да напредува до точка на екстремизам. Интервенциите во рана фаза - како што се обезбедување алтернативни перспективи, поттикнување на отпорност или вклучување во иницијативи водени од заедницата - се од суштинско значење за спречување на штетните последици од радикализацијата.

Коренски причини за радикализација

Коренските причини за радикализација се сложени и разновидни. Разбирањето на овие основни фактори е клучно за развивање на ефикасни стратегии за превенција. Иако не постои единствена причина за радикализација, неколку вообичаени фактори придонесуваат за ранливоста на поединецот:

- Социјална изолација и маргинализација
- Криза на идентитетот и припадност.
- Поплаки и разочарување.
- Групна динамика и влијание од врсници.
- Онлајн пропаганда и медиуми.

Радикализацијата во контекст на Северна Македонија и пошироко

This project is funded by
the European Union

precyous

Иако радикализацијата е глобален феномен, нејзините специфични манифестации и динамика варираат во различни региони и заедници. Во Северна Македонија, наследството од меѓуетнички тензии, политичка нестабилност и историја на конфликти на Балканот придонесоа за појава на одредени радикални идеологии. За некои поединци, радикализацијата може да биде поттикната од комбинација на етнички, религиозни и политички незадоволства, што може да создаде плодна почва за вкоренување на екстремистичките идеологии.

Северна Македонија, исто така, е сведок на влијанието на глобалните екстремистички движења, како што се џихадистичките групи, кои може да се обидат да регрутираат поединци, особено млади луѓе, преку локални мрежи и онлајн платформи. Предизвиците на интеграција, социјална исклученост и економските тешкотии со кои се соочуваат одредени заедници се исто така фактори што можат да ја зголемат ранливоста на поединците кон радикални идеологии.

Надвор од Северна Македонија, поширокиот регион на Балканот се соочи со слични предизвици. Комплексната интеракција на историјата, етничкиот идентитет и политичката нестабилност го прави регионот ранлив на различни форми на радикализација, вклучувајќи го и религиозниот екстремизам и националистичките движења. Во овој контекст, меѓународната соработка и прекуграничните иницијативи се клучни за сеопфатно справување со радикализацијата.

Со разбирање на специфичните причини и контекстот на радикализацијата, организациите можат да ги прилагодат своите интервенции на уникатните предизвици со кои се соочуваат нивните заедници. Напорите за борба против радикализацијата мора да ги земат предвид не само локалните фактори, туку и глобалните трендови, осигурувајќи дека превентивните мерки се релевантни и ефикасни на долг рок.

This project is funded by
the European Union

precyous

3. Младите и спречувањето на насилниот екстремизам

Разбирањето на факторите на туркање и привлекување што влијаат врз регрутирањето на младите во насилен екстремизам е клучно за развивање на насочени стратегии за спречување на радикализација. Овие фактори го обликуваат начинот на кој младите луѓе се привлечени или принудени да усвојат екстремистички идеологии и, во некои случаи, да се вклучат во насилни акти. Со испитување на условите што ги „туркаат“ младите поединци кон екстремистички групи и факторите на „вличење“ што ги привлекуваат, можеме подобро да идентификуваме можности за интервенција, особено преку медиумот на спортот.

Фактори на туркање се условите или околностите што создаваат чувство на ранливост кај младите луѓе, правејќи ги поподложни на радикализација. Овие фактори често произлегуваат од лични, општествени или структурни предизвици и можат да создадат чувства на отуѓеност, фрустрација и разочарување, што ги искористуваат екстремистичките групи.

Фактори на туркање се привлечните квалитети или стимулации што ги нудат екстремистичките групи, кои се допаѓаат на желбите на младите луѓе за припадност, значење и чувство на цел. Овие фактори честопати ја прават перспективата за приклучување кон такви групи да изгледа привлечна, особено кога се споредува со алтернативите што им се достапни.

Со разбирање и на факторите на туркање и на привлекување, организациите можат да го користат спортот како моќна алатка за борба против радикализацијата и насилниот екстремизам. Преку промоција на инклузивност, градење идентитет и ангажирање на заедницата, спортските програми можат да ја намалат ранливоста на младите кон радикализација.

Еве како спортот може да биде трансформативна сила преку:

This project is funded by
the European Union

precyous

- Инклузија и социјална интеграција: Спортот ги зближува младите луѓе од различно потекло, промовирајќи чувство на единство и заедничка цел. Оваа инклузивност директно се спротивставува на социјалната исклученост и маргинализацијата што можат да послужат како фактори на поттикнување.
- Развој на позитивен идентитет: Преку учество во спортот, младите можат да развијат позитивни самоконцепти и алтернативни форми на припадност кои не се поврзани со екстремистички идеологии.
- Градење отпорност: Спортот учи вредни животни вештини како што се упорност, отпорност и емоционална регулација, кои се клучни за помагање на младите луѓе, надминување на личните борби и спротивставување на привлечноста на екстремистичките групи.
- Менторство и модели на улоги: Тренерите, тренерите и лидерите на заедницата во спортските програми можат да послужат како позитивни модели на улоги, обезбедувајќи водство, менторство и алтернативни патишта до успех.

4. Улогата на спортот во спречувањето на радикализацијата

Со создавање безбедни, инклузивни средини преку спортот, можеме да им обезбедиме на младите луѓе алатки што им се потребни за да изградат отпорност, да создадат позитивни односи и да се спротивстават на штетните идеологии. Спортот не само што обезбедува конструктивен излез на енергијата и фрустрацијата, туку нуди и основа за личен раст, социјална кохезија и ангажман во заедницата - клучни елементи во борбата против радикализацијата.

Спортот игра фундаментална улога во поттикнувањето на позитивните вредности, промовирањето на социјалната кохезија и обезбедувањето на

This project is funded by
the European Union

precyous

младите во ризик со алатките што им се потребни за да се спротивстават на радикализацијата. Преку структурирани активности и тимска работа, спортот помага во всадување на основни принципи како што се почит, праведност и дисциплина, кои се неопходни во борбата против штетните идеологии. Учесството во спортот им овозможува на младите луѓе да развијат важни животни вештини - како што се комуникација, решавање конфликти и емпатија - кои директно придонесуваат за градење отпорност против привлечноста на екстремизмот. Овој дел истражува како спортот делува како моќна алатка за социјална интеграција, ментална благосостојба и борба против радикализацијата, особено кај ранливите млади.

Негување позитивни вредности - тимска работа, почит и праведност

Спортот обезбедува единствена средина каде што поединци од различно потекло се здружуваат со заедничка цел. Без разлика дали играат во тим, учествуваат во лига или се вклучуваат во пријателски натпревари, спортот нуди простор каде што тимската работа, почитта и праведноста се од најголема важност. Овие вредности се клучни во обликувањето на ставовите и однесувањето на младите луѓе, особено кога се изложени на раздорни или екстремистички идеологии.

Тимска работа и соработка: Во спортот, успехот често е резултат на колективен напор, каде што поединците мора да соработуваат и да се поддржуваат едни со други за да постигнат заедничка цел. Ова поттикнува чувство на заедница и припадност, промовирајќи ја идејата дека заедничкото работење - и покрај разликите - е од суштинско значење за напредок. Во контекст на радикализација, спортот може да послужи како противотров на менталитетот „ние наспроти нив“ што често ги поттикнува екстремистичките идеологии, покажувајќи им на младите дека соработката преку поделбите води кон поголеми достигнувања и колективен успех.

This project is funded by
the European Union

precyous

Почит кон другите: Почитувањето кон соиграчите, противниците, тренерите и правилата на играта е составен дел од повеќето спортови. Преку спортот, младите луѓе учат да ја ценат разликноста, вреднувајќи ги вештините, перспективите и потеклото на другите. Ова почитување кон другите помага да се поттикне инклузивен начин на размислување, намалувајќи ги предрасудите и нетолеранцијата - клучни двигатели на радикализацијата.

Фер и интегритет: Спортот, исто така, инспирира чувство на фер и интегритет. Играњето според правилата, прифаќањето на резултатите - без разлика дали се победува или губи - и одржувањето на чесноста се основни елементи на спортскиот дух. Овие вредности помагаат да се развијат поединци кои имаат поголема веројатност да пристапат кон животните предизвици на конструктивен начин, засновани на фер и морални принципи, наместо да прибегнуваат кон насилство или екстремизам за да ги постигнат своите цели.

Премостување на поделбите - Социјална кохезија и единство

Еден од најмоќните начини на кои спортот се бори против радикализацијата е преку неговата способност да ги премости поделбите, зближувајќи луѓе од различно етничко, религиозно или социјално потекло. Во многу случаи, радикализацијата произлегува од социјалната фрагментација и отуѓувањето на одредени групи. Спортот, со својата инклузивна природа, нуди контра-наратив на исклучувачките идеологии преку создавање заеднички простори каде што се почитуваат разликите, а единството е приоритет.

Културна и социјална интеграција: Спортските програми можат да ги зближат младите од различни заедници, обезбедувајќи можност за меѓукултурна размена и меѓусебно разбирање. Во региони со етнички или религиозни тензии, како што е во Северна Македонија, спортот делува како неутрален простор каде што поединците можат да се фокусираат на заеднички цели, а не на раздорни идентитети. Преку тимски активности, младите учат да соработуваат, да ги разбираат перспективите на другите и да ги рушат бариерите што инаку би можеле да доведат до социјална фрагментација.

This project is funded by
the European Union

precyous

Спротивставување на поделбата: Екстремистичките групи честопати ги злоупотребуваат општествените поделби, користејќи ги за да поттикнат омраза и поделба. Спортот, пак, ги охрабрува поединците да ги надминат своите разлики и да работат заедно за заедничка кауза. Ова промовира социјална кохезија и обезбедува алтернатива на наративот за поделба и непријателство.

Развивање на идентитет и припадност - позитивна алтернатива на екстремизмот

За младите луѓе кои се изложени на ризик од радикализација, потрагата по идентитет и припадност е значаен фактор што ги тера кон екстремистички идеологии. Екстремистичките групи нудат готов, ригиден идентитет кој ветува цел и заедница. Спротивно на тоа, спортот им нуди на младите позитивно и динамично чувство на припадност, идентитет и самодоверба.

Градење самодоверба и самопочит: Учесството во спортот им овозможува на младите да постигнат лични цели, да ги развијат своите вештини и да добијат признание од врсниците и менторите. Овие достигнувања помагаат да се изгради самодоверба и самопочит, кои се клучни во борбата против чувствата на несоодветност или немоќ - емоции што можат да ги насочат младите кон екстремистички идеологии.

Создавање чувство на цел: Вклученоста во спортот нуди позитивно чувство на насока и цел, давајќи им на младите луѓе нешто значајно во кое ќе го инвестираат своето време и енергија. Преку спортот, младите учат да ја ценат напорната работа, упорноста и подобрувањето - квалитети што обезбедуваат основа за личен раст и успех, наспроти лажните ветувања за екстремизам.

Придобивки за менталното здравје - Градење отпорност кон штетни влијанија

Редовното учество во спортот има докажани придобивки за менталното здравје, вклучувајќи намалена анксиозност, подобро расположение и подобрена целокупна благосостојба. Овие придобивки се особено вредни за

This project is funded by
the European Union

precious

заштита на младите од психолошките ранливости што екстремистичките групи се обидуваат да ги искористат.

Намалување на анксиозноста и стресот: Познато е дека физичката активност ги намалува нивоата на анксиозност и депресија, кои се вообичаени искуства кај младите луѓе кои се соочуваат со општествени предизвици. Со обезбедување излез за стрес и негативни емоции, спортот им помага на поединците да изградат емоционална отпорност, правејќи ги помалку подложни на чувствата на отуѓеност и фрустрација што можат да доведат до радикализација.

Подобрување на расположението и емоционалната регулација: Редовното вежбање го зголемува производството на ендорфини и други хемикалии кои го подобруваат расположението и когнитивната функција. Спортот, исто така, ги учи младите луѓе како да се справат со неуспесите, да останат смирени под притисок и да работат преку емоционални предизвици - вештини кои се неопходни за спротивставување на екстремистичките идеологии кои ветуваат излез за потиснатиот гнев или разочарување.

Подобрена самодоверба: Чувството на остварување и напредок што доаѓа со подобрување на вештините во спортот значително ја зголемува самодовербата. Позитивната самодоверба ги прави поединците посклони кон конструктивно однесување и помалку склони да бидат вовлечени во деструктивни идеологии кои ветуваат јакнење преку насилство или омраза.

Практични стратегии за искористување на спортските програми

За целосно искористување на потенцијалот на спортот во спречувањето на радикализацијата, организациите и лидерите на заедницата можат да спроведат неколку практични стратегии:

This project is funded by
the European Union

precyous

Инклузивни спортски програми: Обезбедете спортските програми да бидат достапни за млади од различно потекло, вклучително и маргинализирани групи. Поттикнете го учеството од сите сектори на општеството за да се промовира интеграцијата и да се изгради социјална кохезија.

Менторство и позитивни модели на улоги: Регрутирајте ментори и тренери кои можат да послужат како позитивни модели на улоги, нудејќи водство, поддршка и менторство. Овие бројки можат да им помогнат на младите луѓе да се справат со личните предизвици и да обезбедат алтернативни перспективи за радикалните идеологии.

Обука за решавање конфликти: Интегрирајте вештини за решавање конфликти и комуникација во спортските програми. Овие вештини им помагаат на младите луѓе конструктивно и мирно да ги управуваат несогласувањата, намалувајќи ја веројатноста за насилство и поттикнувајќи соработка.

Вклученост во заедницата: Користете го спортот како платформа за вклучување на заедниците во дијалози за инклузија, толеранција и отпорност. Спортските настани, турнирите или лигите во заедницата можат да ги зближат луѓето од различно потекло, поттикнувајќи меѓусебно разбирање и единство.

Градење мрежи на врсници за поддршка: Охрабрете ги младите да формираат пријателства за поддршка преку спортот, кои обезбедуваат безбеден простор за соработка, споделени достигнувања и позитивна интеракција. Овие мрежи на врсници можат да послужат како заштитни фактори против привлечноста на екстремистичките групи.

5. Рамка за интервенции базирани на спорт

This project is funded by
the European Union

precyous

Делот опишува структурирана рамка за дизајнирање и спроведување интервенции базирани на спорт насочени кон спречување на радикализација и промовирање на социјална кохезија. Нагласува неколку клучни компоненти неопходни за креирање ефикасни програми:

1. Идентификација на целни групи: Разбирањето на специфичните потреби на младите во ризик и другите ранливи групи е клучно. Прилагодувањето на програмата за справување со уникатните предизвици на овие групи обезбедува релевантност и влијание.
2. Поставување јасни цели: Дефинирањето на целите на програмата, како што се градење отпорност, поттикнување на тимска работа и развивање лидерски вештини, помага во водењето на дизајнирањето и спроведувањето на активностите.
3. Дизајнирање активности: Активностите треба да бидат структурирани за да поттикнат тимска работа, лидерство и отпорност, а истовремено да промовираат позитивно однесување. Овие активности треба да бидат ангажирачки, инклузивни и да промовираат чувство на припадност.
4. Создавање инклузивни средини: Обезбедувањето дека средината е поддржувачка и инклузивна е од клучно значење. Ова е особено важно за младите во ризик, кои треба да се чувствуваат ценети и почитувани во рамките на програмата.
5. Менторство и позитивни модели на улоги: Интегрирањето на менторството и обезбедувањето пристап до позитивни модели на улоги помага во зајакнување на конструктивното однесување и нуди насоки за личен развој.
6. Ангажман на заедницата: Вклучувањето на локалната заедница го зајакнува досегот и влијанието на програмата, помагајќи им на учесниците да изградат врски и да поддржуваат мрежи надвор од самата програма.
7. Мерење на успехот: Успехот на овие интервенции треба да се мери со користење и на квалитативни и на квантитативни методи. Ова помага да се процени ефективност на програмата и нејзината способност да ги задоволи еволуирачките потреби на учесниците, обезбедувајќи ја нејзината прилагодливост и одржливост.

This project is funded by
the European Union

precyous

Пример за рамка:

1. Поставување на цел	Примарна цел: Спречување на радикализација и промовирање на социјална кохезија преку спортот. Специфични цели: Градење тимска работа, лидерство и комуникациски вештини; Негување на инклузивност и почит; Обезбедување чувство на припадност и цел; Подобрување на менталната благосостојба и намалување на изолацијата
2. Идентификација на целна група	Фокусирајте се на млади лица на возраст од 12 до 18 години кои се изложени на ризик и се соочуваат со социјална исклученост или ранливост од екстремистички идеологии. Работете со заедници кои доживуваат етнички, религиозни или социо-економски поделби.
3. Дизајн на програмата	Спортски активности: Организирајте тимски спортови (на пр., фудбал, кошарка) за да поттикнете соработка. Развивање вештини: Вклучете активности за лидерство и решавање конфликти. Ангажирање на заедницата: Промовирајте меѓугрупска соработка за да поттикнете инклузивност. Менторство: Вклучете позитивни модели на улоги или ментори за водство.
4. Инклузивна средина	Создадете пријатна атмосфера што ја цени различноста.

This project is funded by
the European Union

precyous

	Користете спорт за да ги разбиете стереотипите, осигурувајќи се дека сите учесници се чувствуваат вреднувани и дел од тимот.
5. Ментално здравје и благосостојба	Интегрирајте активности за ублажување на стресот и емоционална благосостојба (на пр., внимателност, групни дискусии). Промовирајте физичка активност за намалување на анксиозноста и зголемување на самодовербата.
6. Мерење и евалуација	Квантитативно: Следење на учеството, присуството и подобрувањата на вештините. Квалитативно: Собирање повратни информации преку анкети/интервјуа за социјална кохезија и личен раст. Повратна јамка: Редовно проценување и прилагодување врз основа на потребите и промените.
7. Одржливост и вклученост во заедницата	Вклучете ги лидерите на заедницата и засегнатите страни во планирањето. Побарајте долгорочно финансирање/партнерства за да се обезбеди континуитет на програмата.

6. Иницијативи засновани на спорт

Иницијативите базирани на спорт се покажаа како моќна алатка во спречувањето на радикализацијата, особено кога се дизајнирани да ги вклучат младите во ризик, да поттикнат социјална кохезија и да промовираат позитивни вредности. Овие иницијативи често вклучуваат различни елементи, како што се структурирани тимски спортови, менторство на млади, обука за решавање конфликти и развој на лидерство, кои сите заедно работат за да се спротивстават на факторите што придонесуваат за радикализација. Со искористување на вродените вредности на спортот, овие иницијативи им

This project is funded by
the European Union

precyous

обезбедуваат на младите луѓе алтернативни наративи, позитивни модели на улоги и вештини потребни за конструктивно справување со предизвиците.

1. Структурирани тимски спортови

Структурираните тимски спортови како што се фудбалот, кошарката и рагбито се основни елементи на многу иницијативи базирани на спорт. Овие активности им нудат на младите луѓе можност да научат тимска работа, дисциплина и отпорност, а воедно поттикнуваат чувство на припадност и заедница.

Тимска работа и соработка: Тимските спортови бараат од поединците да соработуваат, да споделуваат одговорности и да работат кон заеднички цели. Овие искуства ги учат младите дека успехот често е колективен напор, истакнувајќи ја важноста на меѓусебното почитување, комуникацијата и единството - вредности кои се неопходни во борбата против екстремистичките идеологии кои промовираат поделба.

Емоционална регулација и дисциплина: Учесството во спортот бара од поединците да ги контролираат своите емоции, особено во ситуации со висок притисок. Овие искуства градат емоционална отпорност и ги охрабруваат младите да останат смирени и фокусирани, дури и во услови на неволја - важна вештина за спречување на фрустрацијата и агресијата да ескалираат во насилство.

Инклузија и единство: Спортските тимови ги зближуваат младите луѓе од различно потекло, создавајќи инклузивна средина каде што поединците учат да прифаќаат разлики и да градат врски врз основа на заеднички интереси. Ова чувство на припадност служи како противотров на чувствата на отуѓеност кои често ги експлоатираат екстремистичките групи.

This project is funded by
the European Union

precyous

2. Менторство на млади

Менторството на млади е уште една критична компонента на иницијативите базирани на спорт. Менторите - честопати тренери, тренери или лидери на заедницата - им обезбедуваат насоки, поддршка и позитивни модели на улоги на младите луѓе, помагајќи им да се справат со личните предизвици, да развијат вештини и да постават позитивни животни цели.

- Позитивни модели на улоги: Менторите во спортските програми се клучни во обликувањето на ставовите и однесувањата на младите луѓе. Со обезбедување постојана поддршка, менторите нудат контра-наратив на штетните влијанија на екстремистичките идеологии, покажувајќи им на младите луѓе дека можат да постигнат успех преку посветеност, дисциплина и позитивни односи.

- Личен и социјален развој: Менторските односи во спортот можат да им помогнат на младите да развијат самодоверба, комуникациски вештини и чувство на одговорност. Овие односи можат да дејствуваат како заштитен фактор, спречувајќи ги младите луѓе да бараат потврда или припадност во екстремистички групи, нудејќи насоки за тоа како да изградат исполнет живот во општеството.

3. Обука за решавање конфликти

Обуката за решавање конфликти е витален дел од многу иницијативи базирани на спорт, бидејќи ги опремува младите луѓе со алатките што им се потребни за мирно и конструктивно справување со несогласувањата.

- Вештини за преговарање и комуникација: Во спортот, конфликтите природно се јавуваат, без разлика дали станува збор за спорен повик за време на натпревар или за различни мислења во рамките на тимот. Обуката за решавање конфликти ги учи младите како мирно и со почит да се справат со овие проблеми, користејќи комуникација и преговори, наместо да прибегнуваат кон агресија или насилство.

This project is funded by
the European Union

precyous

- Техники за деескалација: Со учење да се справуваат со конфликти без агресија, младите се подобро опремени да избегнат емоционални испади и насилно однесување што често водат до вклучување во екстремистички активности. Овие вештини помагаат да се поттикне култура на мирно решавање проблеми и меѓусебно почитување.

- Градење емпатија и разбирање: Обуката за решавање конфликти, исто така, ја нагласува важноста на разбирањето на перспективите на другите, што помага да се изгради емпатија и да се намали ризикот од дискриминација или непријателство. Ова е од суштинско значење за спречување на менталитетот „ние наспроти нив“ што може да придонесе за радикализација.

4. Развој на лидерство

Програмите за развој на лидерство во рамките на спортските иницијативи се фокусираат на помагање на младите луѓе да развијат клучни лидерски вештини како што се одговорност, донесување одлуки и способност да ги инспирираат и мотивираат другите.

- Одговорност и отчетност: Да се биде дел од спортски тим бара од поединците да преземат одговорност за своите постапки, и на теренот и надвор од него. Лидерите во спортските програми ги охрабруваат младите да се сметаат за одговорни за своето однесување, учејќи ги за важноста на интегритетот, чесноста и почитувањето на другите.

- Градење самодоверба: Можноста за лидерство во спортот им помагаат на младите да развијат самодоверба за преземање иницијатива, без разлика дали како капитани на тимови или како поединци кои ги остваруваат тимските цели. Ова овластување обезбедува алтернатива на лажните ветувања за моќ и влијание што ги нудат екстремистичките идеологии.

- Ангажман на заедницата: Програмите за развој на лидерство во спортот честопати вклучуваат враќање на заедницата, без разлика дали преку

This project is funded by
the European Union

precyous

волонтирање или организирање настани. Ова поттикнува чувство на граѓанска одговорност и поврзување со поширокото општество, зајакнувајќи ја идејата за соработка и взаемна поддршка над поделбите и конфликтите.

Кога се комбинираат, структурираните тимски спортови, менторството на млади, обуката за решавање конфликти и развојот на лидерство создаваат сеопфатен пристап кон спречување на радикализација. Секој елемент ги поддржува и подобрува другите, обезбедувајќи им на младите луѓе вештини, вредности и мрежи што им се потребни за да се спротивстават на екстремистичките идеологии и да изградат позитивна иднина.

Иницијативите засновани на спорт не само што обезбедуваат конструктивен излез на енергијата и фрустрацијата, туку и создаваат можности за младите луѓе да се поврзат со други од различно потекло, да развијат чувство на припадност и да изградат отпорност кон притисоците што можат да доведат до радикализација. Со поттикнување на тимска работа, почит и лидерство, овие иницијативи им овозможуваат на младите да донесуваат позитивни животни одлуки и да станат агенти на промени во нивните заедници.

7. Алатки и ресурси

Овој дел нуди сеопфатна колекција на алатки и ресурси дизајнирани да ја поддржат имплементацијата на интервенции базирани на спорт насочени кон спречување на радикализација и промовирање на социјална кохезија. Овие ресурси се прилагодени да им помогнат на организациите да изградат ефикасни програми, да ги оспособат фасилитаторите и да обезбедат позитивни резултати за младите во ризик. Тие се фокусираат не само на развој на физички вештини, туку и на основните вредности на тимска работа, почит и решавање на конфликти, кои се клучни во борбата против екстремистичките идеологии.

This project is funded by
the European Union

precyous

1. Шаблони за активности и водичи за наставна програма

Шаблон за активност:

Наслов на активноста:	Тимски штафетен предизвик: Градење доверба и соработка
Времетраење:	60 минути
Цел:	• Поттикнување на тимска работа и соработка. • Научете ги учесниците како конструктивно да комуницираат и да решаваат конфликти во тимска средина.
Целна Група:	• Млади на возраст од 14-18 години, од различно потекло
Потребен материјал:	• Конуси или маркери за поставување штафетна патека. • Штоперица или тајмер. • Лигавици или маички во боја за разликување на тимовите. • Свирнете за фасилитаторот.
Подготовка:	• Поставете штафетна тркачка патека со конуси за означување на стартните и целните линии. • Поделете го просторот на два или повеќе еднакви делови за тимските штафетни линии. • Осигурајте се дека има доволно простор за учесниците да се движат безбедно.
Улога на фасилитатор:	• Објаснете ги правилата и целите на активноста. • Следете го напредокот на тимовите и осигурајте ја безбедноста за време на настанот. • Водете ја групата низ преглед по активностата за да ги дискутирате научените лекции.

Водич за наставна програма:

Возрасна група:	8-12 години
Ниво на вештина:	Почетник до средно ниво
Поставување:	Центри на заедницата, младински клубови, училишни спортски програми

This project is funded by
the European Union

precyous

Интегрирани основни вредности	- Почит: Поттикнување на тимска работа и спортски дух. - Инклузија: Обезбедување пристапност и еднакво учество за сите. - Отпорност: Подучување на упорност и начин на размислување за раст.
Недела 1: Вовед во спортот и тимската работа	План на лекцијата: Активности за кршење на мразот, основни вештини за движење и разбирање на правилата. Активност: Кооперативни штафетни трки. Совет за социјален развој: Нагласете ја важноста на слушањето и поддршката на соиграчите.
Недела 2: Развивање на основни вештини	План на лекцијата: Вежби за дриблинг, додавање и координација. Активност: Игри со додавање во парови (фудбал, кошарка итн.). Совет за социјален развој: Истакнете го почитувањето кон противниците и судиите
Недела 3: Градење доверба и инклузија	План на лекцијата: Вежби во мали групи и инклузивни вежби за градење тим. Активност: Модифицирани борбени игри каде што сите играчи ги ротираат улогите. Совет за социјален развој: Зајакнете го охрабрувањето и позитивното засилување.
Недела 4: Зголемување на отпорноста и решавањето проблеми	План на лекцијата: Справување со неуспеси, учење од грешките и поставување цели. Активност: Вежби за предизвици (на пр., патеки со пречки со елементи за решавање проблеми). Совет за социјален развој: Дискутирајте примери на спортисти кои ги надминале предизвиците
Недела 5: Примена на вештини во играчка средина	План на лекцијата: Дискусии за стратегија, вежби за тимска работа и натпреварувачка игра. Активност: Мини-турнири со мешани тимови. Совет за социјален развој: Научете стратегии за справување со победа и губење грациозно.
Недела 6: Размислување и иден раст	План на лекцијата: Самооценување, сесии за повратни информации и поставување идни цели. Активност: Групни дискусии за тоа што е научено и како да се применат лекциите надвор од спортот. Совет за социјален развој: Охрабнете ги учесниците да бидат ментори на помлади врсници.

2. Модули за обука за тренери и ментори

This project is funded by
the European Union

precyous

Наслов:	Градење инклузивни и отпорни спортисти преку спорт
Времетраење:	6 недели (флексибилно за работилници или континуирано менторство)
Целна публика:	Младински спортски тренери, ментори, лидери на заедницата
Модул 1:	Улогата на тренерот како ментор
Цели:	Разберете ја улогата на тренерот во обликувањето на спортистите надвор од спортот. Научете како да поттикнете позитивна и инклузивна средина.
Клучни теми	Тренерство наспроти менторство: Двојната улога Поставување на вистинскиот тон: Техники за позитивно засилување Градење доверба и почит со спортистите
Активност:	Анализа на сценарија: Коучите дискутираат за реални случаи на предизвици и решенија за коучингот. Самооценување: Идентификување на лични предности и области за раст на коучингот
Модул 2	Интегрирање на основните вредности во спортскиот тренинг
Цели:	Научете како да вклучите почит, вклученост и отпорност во обуката. Развијте техники за зајакнување на моментите за градење на карактерот.
Клучни теми:	Предавање на почит: Справување со конфликти и промовирање на фер игра Поттикнување на инклузија: Прилагодување на обуката за различни нивоа на вештини Негување на отпорност: Поттикнување на менталитет на раст кај спортистите

This project is funded by
the European Union

precyous

Активност:	Играње улоги: Тренерите практикуваат деескалација на конфликти и поттикнување на спортски дух. Групна дискусија: Идентификување на клучни вредности во познати спортски моменти.
Модул 3	Ефективни комуникациски и мотивациски стратегии
Цели:	Научете ефикасни техники за вербална и невербална комуникација. Разберете различни стилови на мотивација за да ги ангажирате младите спортисти
Клучни теми:	Моќта на охрабрувањето и конструктивните повратни информации Стилови на комуникација: Прилагодување на потребите на индивидуалните спортисти Мотивирање преку предизвици и неуспеси
Активност:	Работилница за повратни информации: Тренерите вежбаат давање повратни информации за перформансите користејќи реални примери. Мапирање на мотивацијата: Идентификување на личните мотиватори и бариери на спортистите.
Модул 4	Структурирање на обуки за максимален ефект
Цели:	Научете како да креирате привлечни и добро избалансирани планови за тренинг. Разберете ја важноста на загревањата, вежбите и освежувањето
Клучни теми:	Дизајнирање обуки за развој на вештини и тимска работа Балансирање на физичкиот, менталниот и емоционалниот раст во обуката

This project is funded by
the European Union

precyous

	Вклучување на забава и ангажман во практиките
Активност:	Вежба за планирање на сесија: Тренерите креираат и презентираат сесија за обука која ги вклучува клучните вредности
Модул 5	Управување со предизвици и решавање на конфликти
Цели:	Опремене ги тренерите со алатки за справување со конфликти меѓу спортистите и проблеми во однесувањето. Разберете како да се справите со тимската динамика и стресот поврзан со натпреварувањето.
Клучни теми:	Справување со тешки спортисти и тимски конфликти Справување со притисок и анксиозност од перформанси во младинските спортови Обезбедување ментална благосостојба и спречување на прегорување
Активност:	Работилница за студии на случај: Тренерите анализираат и играат улоги во сценарија за решавање на конфликти.
Модул 6	Рефлексција и континуиран развој
Цели:	Поттикнување на самоподобрување и професионален развој за тренерите. Создавање мрежа за врсничка поддршка и споделување знаење
Клучни теми:	Саморефлексција: Евалуација на методите и влијанието на коучингот Континуирано образование и ресурси за раст Градење на поддржувачка заедница за коучинг
Активност:	Филозофска изјава за личен коучинг: Коучите го изготвуваат својот пристап кон менторството и обуката. Размена на повратни информации од врсници: Коучите даваат конструктивни повратни информации за техниките еден на друг.

This project is funded by
the European Union

precyous

3. Алатки за евалуација и проценка на влијанието

За да се осигури дека интервенциите базирани на спорт се ефикасни, од суштинско значење е да се следи напредокот, да се собираат повратни информации и да се мери влијанието. Feedback Survey

Име (опционално): _____

Возрасна група: ☐ 8-10 ☐ 11-13 ☐ 14-16 ☐ 17+

Спорт: _____

1. Ефективност на коучингот

1. Дали се чувствувате охрабрани и поддржани од вашиот тренер?
☐ Да ☐ Не ☐ Понекогаш
2. Дали вашиот тренер ви помага да ги разберете и подобрите вашите вештини?
☐ Секогаш ☐ Често ☐ Понекогаш ☐ Ретко ☐ Никогаш
3. Колку добро вашиот тренер учи на почит и тимска работа?
☐ Одлично ☐ Добро ☐ Средно ☐ Лошо

2. Личен раст и развој

4. Откако се приклучивте на оваа програма, како се промени вашата самоверба?
☐ Многу се зголеми ☐ Малку се зголеми ☐ Нема промена ☐ Намалена
5. Дали се чувствувате вклучени и ценети како дел од тимот?
☐ Секогаш ☐ Често ☐ Понекогаш ☐ Ретко ☐ Никогаш

6. Дали научивте начини да се справите со предизвиците и неуспесите во спортот?

☐ Да, многу ☐ Да, малку ☐ Не баш ☐ Не

3. Вкупно искуство

7. Што најмногу уживате во тренингот со вашиот тренер?

8. Што е едно нешто што би можело да го подобри тренингот?

9. Дали би ја препорачале оваа програма на пријател?

☐ Да ☐ Не ☐ Можда

8. Предизвици и стратегии за ублажување

Спроведувањето на интервенции базирани на спорт насочени кон спречување на радикализација и промовирање на социјална кохезија честопати се соочува со неколку предизвици. Овие предизвици можат да произлезат од практични, социјални, политички и културни фактори што можат да го попречат ефикасното извршување и одржливоста на ваквите програми. Сепак, со внимателно планирање и усвојување на специфични стратегии, овие пречки можат да се ублажат, осигурувајќи дека спортските иницијативи имаат трајно и позитивно влијание. Подолу се наведени клучните предизвици и стратегии за нивно надминување:

Предизвици	Стратегии за ублажување
1. Ограничено финансирање и ресурси Една од најзначајните пречки за успешно спроведување на	- Диверзифицирање на изворите на финансирање: Организациите можат да бараат финансирање од повеќе извори, вклучувајќи владини грантови, приватни донатори, корпоративни спонзорства,

This project is funded by
the European Union

precyous

интервенции базирани на спорт е обезбедувањето соодветно финансирање. Многу организации се соочуваат со буџетски ограничувања, што го отежнува обезбедувањето на потребната инфраструктура, опрема, програми за обука и логистичка поддршка потребни за долгорочна одржливост.	меѓународни фондации и платформи за групно финансирање. Исто така е корисно да се истражат партнерства со спортски клубови, универзитети или невладини организации кои можат да имаат пристап до финансирање за ангажман на младите и заедницата. - Развивање убедлив случај за инвестирање: Кампањите за застапување кои ги истакнуваат долгорочните придобивки од спортските програми, како што се подобрена социјална кохезија, намалено насилство меѓу младите и спречување на радикализација, можат да ги убедат засегнатите страни да инвестираат во интервенции базирани на спорт. Користете податоци и приказни за успех за да ја демонстрирате ефикасноста на овие програми. - Економични решенија: Искористете ги локалните ресурси, како што се волонтерски тренери, спортски објекти во заедницата и донации на спортска опрема. Дополнително, соработката со училиштата и центрите во заедницата може да ги намали оперативните трошоци, а воедно да обезбеди пристап до објектите.
2. Отпор од локалните заедници или засегнатите страни Интервенциите базирани на спорт можат да се соочат со отпор од локалните заедници или клучните засегнати страни, особено во региони каде што постојат длабоко вкоренети културни или политички поделби. Овие засегнати страни може да бидат скептични во однос на целите на програмата или може да не го гледаат спортот како ефикасно	- Изградете доверба преку транспарентна комуникација: Јасно комуницирајте ги целите и задачите на спортската програма од самиот почеток. Вклучете се со локалните заедници за да објасните како иницијативата се усогласува со нивните вредности и грижи. Редовните ажурирања и отворените линии на комуникација обезбедуваат засегнатите страни да се чувствуваат вклучени и информирани за напредокот и резултатите од програмата. - Вклучете ги лидерите и влијателните лица во заедницата: Вклучете ги локалните лидери, вклучувајќи ги религиозните лидери, наставниците или почитуваните

This project is funded by
the European Union

precyous

средство за спречување на радикализација.	личности од заедницата, како застапници на програмата. Нивната поддршка може да помогне во легитимирањето на иницијативата и зголемувањето на нејзиното прифаќање. Нивното вклучување во процесите на планирање и донесување одлуки поттикнува чувство на сопственост и одговорност кон програмата. - Културна чувствителност: Прилагодете ја спортската програма за да биде културно релевантна, осигурувајќи дека ги почитува традициите и нормите на заедницата. Прилагодете го форматот на спортските активности или вклучете културно специфични елементи за да ја направите програмата подостапна и прифатлива. Овој пристап поттикнува инклузивна средина и го намалува ризикот од отуѓување.
3. Недостаток на обучен персонал Многу интервенции базирани на спорт се борат со недостаток на квалификуван персонал кој не само што е вешт во тренирањето, туку е и обучен да работи со ранливи млади и да се справува со чувствителни прашања поврзани со радикализација, ментално здравје и ангажман во заедницата.	- Инвестирајте во градење капацитети: Обезбедете редовна обука за тренери, ментори и фасилитатори за клучни теми како што се решавање конфликти, свест за менталното здравје, развој на младите и идентификување на раните знаци на радикализација. Партнерствата со локалните универзитети или невладини организации можат да обезбедат пристап до специјализирани ресурси за обука и работилници. - Користете менторство од врсници: Во случаи кога професионалните тренери не се достапни, обучете постари или поискусни учесници (како што се младински лидери) за менторство на помлади лица. Менторството од врсници не само што ја намалува зависноста од професионален персонал, туку и ги овластува младите да преземат лидерски улоги во рамките на програмата, промовирајќи одржливост и одговорност во заедницата.

This project is funded by
the European Union

precyous

	- Континуиран професионален развој: Воспоставете систем за континуиран професионален развој за да се осигури дека тренерите и менторите продолжуваат да ги развиваат своите вештини и да бидат во тек со најдобрите практики. Онлајн курсевите, вебинарите и работилниците можат да бидат достапни начини за персоналот да го подобри своето знаење без да има значителни трошоци.
3. Политичка или културна чувствителност Спортските програми може да наидат на политичка или културна чувствителност, особено во контексти каде што тензиите меѓу различни етнички, религиозни или политички групи се високи. Овие чувствителности можат да се манифестираат како отпор кон одредени видови спортови или како загриженост дека програмата би можела ненамерно да ги зајакне поделбите или предрасудите.	- Дизајн на инклузивна програма: Дизајнирајте ја спортската програма на начин што нагласува инклузивност, меѓусебно почитување и единство. Поттикнете го учеството на различни групи и избегнувајте спортови или симболи што би можеле да бидат поврзани со една одредена етничка или политичка група. Акцентот треба да биде на универзалните вредности како што се тимска работа, фер-плеј и соработка, кои ги надминуваат политичките и културните разлики. - Неутрална основа за активности: Осигурајте се дека спортските програми се спроведуваат во неутрални простори, како што се центрите на заедницата или училиштата, каде што е помала веројатноста да доминираат политичките или културните припадности. Ова создава средина каде што учесниците не се поделени од надворешни фактори и сите се сметаат за еднакви. - Промовирајте дијалог и решавање конфликти: Користете го спортот како средство за дијалог. Активностите што поттикнуваат комуникација, разбирање и вештини за решавање конфликти можат да се интегрираат во спортските сесии. Олеснете дискусии за културна чувствителност, различност и почит за да

This project is funded by
the European Union

precyous

	помогнете во разбивањето на заблудите и промовирање на соработката.
3. Одржливост и долгорочна поддршка Обезбедувањето долгорочна одржливост на интервенциите базирани на спорт може да биде тешко, особено ако програмите во голема мера се потпираат на краткорочно финансирање или привремени партнерства. Без континуирани инвестиции и поддршка, овие програми ризикуваат да го изгубат моментумот и влијанието со текот на времето.	- Развивање партнерства со локални институции: Изградете силни, трајни односи со локалните училишта, универзитети, центри во заедницата и владини агенции. Овие партнерства можат да обезбедат континуирана поддршка и да помогнат во вградувањето на интервенции базирани на спорт во рамките на ткивото на заедницата, осигурувајќи дека програмите не се зависни од надворешно финансирање. - Креирајте план за одржливост: Од самиот почеток, развијте јасен план за одржливост кој ги опишува стратегиите за обезбедување финансирање и ресурси на долг рок. Ова може да вклучува вклучување во активности што генерираат приход, како што се организирање турнири, нудење сертификати за тренери или барање грантови од меѓународни донатори заинтересирани за развој на младите и спречување на радикализација. - Редовно оценување и прилагодување на програмите: Спроведувањето на редовно следење и евалуација помага да се процени ефективностa и релевантноста на програмата. Повратните информации од учесниците, менторите и лидерите на заедницата можат да се користат за усовршување на пристапот и решавање на новите потреби, осигурувајќи дека програмата останува релевантна и влијателна.

9. Најдобри практики и примери за успешни иницијативи базирани на спорт

This project is funded by
the European Union

precyous

Иницијативите базирани на спорт се појавија како моќни алатки за спречување на радикализација и промовирање на социјална кохезија, особено кај младите во ризик. Овие програми нудат позитивна алтернатива на екстремистичките идеологии преку поттикнување на тимска работа, лидерство, инклузивност и чувство на припадност. Подолу, ги истакнуваме најдобрите практики и успешните примери на иницијативи базирани на спорт кои ефикасно ги ангажирале младите луѓе, ја намалиле радикализацијата и ја промовирале социјалната хармонија.

Фудбал за мир (Обединето Кралство)	
Локација/ Географски Опсег	Иницијативата е имплементирана во различни региони низ целиот свет, со значајни проекти во Обединетото Кралство, Јордан, Либан и Јужна Африка. Програмата работи во области со висок ризик од социјална поделба и радикализација на младите, првенствено фокусирајќи се на Европа и Блискиот Исток.
Организација Задолжена за добра пракса/ Имплементатор	„Фудбал за мир“ (непрофитна организација со седиште во Велика Британија). Локални спортски организации, групи во заедницата и училишта.
Времетраење на праксата/проектот	Тековно, со различни индивидуални проекти кои се спроведуваат со различно времетраење во зависност од финансирањето и локалните потреби (од неколку месеци до неколку години).
Краток преглед на практиката	„Фудбал за мир“ е глобална иницијатива што ги здружува младите луѓе од различно културно и религиозно потекло да играат фудбал. Целта на програмата е да се поттикне мирот, почитта и меѓусебното разбирање преку користење на фудбалот како платформа за вклучување на младите во ризик. Програмата промовира меѓукултурен дијалог, учи за решавање конфликти и помага во спречувањето на радикализацијата преку позитивни интеракции базирани на спорт.
Ресурси	Приватни донации, партнерство со фудбалски клубови, меѓународни организации и владини грантови. Фудбалски терени, тренинг комплекти и образовни ресурси за спорт и решавање конфликти.

This project is funded by
the European Union

precyous

	Професионални тренери, лидери во заедницата, ментори за млади, психолози и фасилитатори за мир. Обука за решавање конфликти, програми за лидерство и работилници за ангажирање во заедницата.
Детални информации за практиката	Програмата вклучува млади луѓе на возраст од 12 до 18 години, од кои многумина се од маргинализирани заедници, во фудбалски турнири, сесии за тренирање и лидерски активности. Учесниците се охрабруваат да работат заедно како тимови, без оглед на нивното потекло или религија, за да изградат доверба и соработка. Заедно со фудбалските сесии, има и работилници за градење мир, личен развој и борба против екстремизмот. Покрај фудбалските активности, програмата поттикнува дијалог меѓу различните заедници и обезбедува можности за лидерство за младите учесници да станат амбасадори на мирот во нивните заедници. Интегрирани се и менторски програми, каде што постарите учесници ги водат помладите и во фудбалот и во животните вештини.
Постигнати резултати	Значително подобрување во односите меѓу младите луѓе од различни заедници и потекла. Има извештаи за намалена вклученост во екстремистички групи или идеологии меѓу учесниците. Зголемена соработка меѓу локалните заедници и властите, како и подобрени односи меѓу младите и органите за спроведување на законот. Учесниците развија лидерски вештини и чувство на одговорност, при што многумина продолжија да им помагаат на другите преку програмата.
Потенцијал за учење или трансфер	Програмата може да се прошири и во други региони со висок ризик од радикализација, како што се урбаните области во Европа, Блискиот Исток и Северна Африка. Моделот е лесно пренослив во други спортови (кошарка, рагби) и може да се прилагоди на различни културни контексти.

This project is funded by
the European Union

precyous

	Долгорочното влијание преку локални партнерства со училишта, спортски организации и групи во заедницата обезбедува континуитет и раст на иницијативата.
Корисни линкови - веб-страница	https://www.football4peace.org.uk/

This project is funded by
the European Union

precyous

Спорт против расизам Ирска (SARI)	
Локација/ Географски Опсег	„Спорт против расизам Ирска“ (SARI) работи првенствено во Ирска, а своите иницијативи ги спроведува во различни заедници низ целата земја, особено во урбаните и разновидните региони.
Организација Задолжена за добра пракса/ Имплементато р	Програмата ја спроведува „Спорт против расизам Ирска“ (SARI), невладината организација која го користи спортот, особено фудбалот, за решавање на социјални прашања, со фокус на борба против расизмот и промовирање на социјалната инклузија.
Времетраење на праксата/прое ктот	SARI е активен од 1997 година и продолжува да спроведува различни иницијативи низ целата земја. Специфичното времетраење на секој поединечен тренинг или настан варира, но многу од тековните програми се одржуваат преку целата година или вклучуваат сезонски турнири и активности.
Краток преглед на практиката	SARI го користи фудбалот како платформа за зближување на млади луѓе од различно етничко и културно потекло, поттикнувајќи меѓусебно почитување, разбирање и толеранција. Програмата се бори против дискриминацијата и ксенофобијата, обезбедувајќи простор за инклузивни спортски турнири, работилници и настани за градење заедница. SARI, исто така, нагласува менторство преку искусни тренери и лидери на заедницата, водејќи ги младите и на теренот и надвор од него. Овие ментори им помагаат на учесниците во надминувањето на предизвиците како што се расизмот, социјалната изолација и радикализацијата, оспособувајќи ги да дејствуваат како амбасадори на толеранцијата.
Ресурси	Тренери, ментори, лидери во заедницата, волонтери. Собирање средства, донации и партнерства со владини и невладини организации. Фудбалски дресови, опрема за турнири, образовни материјали (за работилници и активности). Соработка со училишта, центри во заедницата, локални спортски клубови и меѓународни организации.
Детални информации за practice	Основните активности на SARI вклучуваат: 1. Фудбалски турнири: Организацијата организира фудбалски турнири каде што тимовите се намерно

This project is funded by
the European Union

precyous

	разновидни, претставувајќи различни етнички и културни средини. Овие настани се можности за младите да градат односи, да ги рушат бариерите и да ги оспоруваат расните стереотипи преку спортот. 2. Инклузивни настани и работилници: Покрај спортот, SARI организира работилници насочени кон подигање на свеста за штетите од расизмот, промовирање на социјална кохезија и поттикнување дискусии за различноста, инклузијата и еднаквоста. 3. Менторство на млади: Тренерите и лидерите на заедницата ги менторираа младите луѓе во личниот развој, нудејќи насоки за справување со прашања како што се дискриминацијата и промовирање на лидерството во заедницата. Овие ментори им помагаат на младите учесници да развијат животни вештини, лидерски квалитети и способност да се спротивстават на предрасудите во нивните заедници. 4. Соработка со училишта и локални организации: SARI тесно соработува со локалните училишта и центрите на заедницата, вклучувајќи ги во спортски активности, а исто така нуди и образовни програми кои ги вклучуваат учениците во дискусии за расизмот и ксенофобијата. Овие партнерства обезбедуваат младите луѓе да бидат поддржани не само во спортот, туку и во развојот на нивните социјални и емоционални вештини.
Постигнати резултати	• Намалување на расизмот: SARI успешно ги намали инцидентите на расна дискриминација и ксенофобија кај младите луѓе користејќи го спортот како медиум за поттикнување на интеракција и разбирање. • Подобрена социјална кохезија: Иницијативата помогна во градењето посилни односи меѓу младите луѓе од различно потекло, што доведе до зголемена интеграција во заедницата и социјална кохезија. • Овластени млади лидери: Многу учесници станаа лидери во своите заедници, ширејќи пораки за толеранција и различност. • Развој на вештини: Преку менторство и ангажирање во спортот, учесниците развиваат лидерски вештини, тимска работа и вештини за решавање конфликти.

This project is funded by
the European Union

precyous

Потенцијал за учење или трансфер	Моделот SARI за користење на фудбалот како алатка за промовирање на социјалната кохезија и борба против дискриминацијата е многу пренослив во други земји и заедници кои се соочуваат со слични проблеми. Пристапот е флексибилен и прилагодлив, што овозможува негова примена во различни средини, вклучително и други спортови или програми фокусирани на млади. Интеграцијата на партнерства во заедницата, менторство и образовни иницијативи дополнително ја подобрува скалабилноста и влијанието на моделот.
Корисни линкови - веб-страница	https://www.sari.ie/football-for-unity

Проект ЕЈО	
Локација/ Географски Опсег	Бурунди, Косово, Сенегал, Либерија.
Организација Задолжена за добра пракса/ Имплементато р	Програмата ја спроведува PLAY International, голем проект за образование преку спорт од кој имаат корист повеќе од 80.000 деца во 4 земји.
Времетраење на праксата/прое ктот	Проектот беше пуштен во употреба во 2022 година
Краток преглед на практиката	ЕЈО комбинира формално и неформално образование преку ко-креирање образовна содржина прилагодена на социоекономскиот контекст на секоја земја. Програмата користи „Плејдагогија“, активен и партиципативен педагошки метод развиен од PLAY International, за да ги вклучи децата во учењето преку спорт. Овој пристап има за цел да се справи со предизвици како што се преполни училници, ограничено време за учење и неповолна социјална клима. Целите вклучуваат: - Подобрување на образованието на децата преку интегрирање на социо-спортски активности во рамките на секторите за неформално образование.

This project is funded by
the European Union

precyous

	- Обезбедување обука за образовни професионалци за методологии на образование преку спорт. - Организирање сесии „Плејдагија“ за поттикнување на инклузивни спортски активности за време и надвор од училишното време. - - Оценување на влијанието на овие образовни методи преку соработка со академски институции.
Ресурси	Финансирање од Француската агенција за развој (AFD) и други партнерства. Експертизата на PLAY International во образованието преку спорт. Спортска опрема (топки, конуси, мрежи итн.) и образовни материјали прилагодени на локалните контексти. Ресурси за обука за локални едукатори за методи на учење базирани на спорт. Соработка со училишта, организации во заедницата и локални невладини организации. Алатки за следење и евалуација за следење на напредокот и влијанието. Локални едукатори, спортски фасилитатори и истражувачи за спроведување и оценување на програмата.
Детални информации за практиката	Иницијативата ЕЈО се фокусира на обезбедување образование на забавен, инклузивен и ангажирачки начин користејќи го спортот како медиум. Целта на програмата е да вклучи 80.000 деца, со посебен акцент на 32.000 девојчиња. Активностите се дизајнирани да бидат инклузивни, насочени кон ранливи деца, вклучувајќи ги и оние со попреченост и од малцинските заедници. Моделот на инкубатор, исто така, ќе помогне во проширувањето на програмата во други западноафрикански земји надвор од првичните четири.

This project is funded by
the European Union

precyous

	Иницијативата ја промовира Целта 4 за одржлив развој (SDG 4), со цел да се направи квалитетно образование достапно за маргинализираните групи. The initiative promotes Sustainable Development Goal 4 (SDG 4), aiming to make quality education accessible to marginalized groups.
Постигнати резултати	80.000 деца ќе имаат корист од програмата, а 32.000 девојчиња ќе бидат директно вклучени. Подобрен пристап до квалитетно образование за ранливите групи. Зголемена социјална инклузија за децата со попреченост и оние од малцинските заедници. Подобрени животни вештини за децата, како што се тимска работа, лидерство и отпорност, стекнати преку спортски активности.
Потенцијал за учење или трансфер	Скалабилност: Моделот на инкубатор овозможува проширување на програмата во други западноафрикански земји и потенцијално пошироко. Прилагодливост: Пристапот може да се прилагоди на различни културни контексти или региони со слични образовни предизвици. Репликација: Интеграцијата на спортот во образованието може да се реплицира во други региони или земји кои се стремат да го подобрат пристапот до образование за маргинализираните заедници. Можност за учење: Програмата дава увид во моќта на спортот како алатка за социјални промени и образовен развој.
Корисни линкови - веб-страница	https://www.play-international.org https://www.afd.fr

This project is funded by
the European Union

precyous

Sports and Youth Development in Gostivar	
Location/ Geographical Scope	A programme which utilises sports to develop youth engagement skills and strengthen social cohesion in Gostivar, North Macedonia.
Organisation in Charge of good practice/ Implementer	The program is implemented by Young Cities who are focused on five fundamental principles underpinning everything they do, ensuring that their work with cities and young people remains pioneering and impactful.
Duration of practice/project	In 2020, the municipality of Gostivar created a local policy that focuses on preventing violent extremism with a number of strategic policies – one of them prioritising strengthening youth resilience to radicalisation. As a part of the plan, sports is listed as a tool for developing youth engagement capacities among physical education (PE) teachers and local coaches, and for strengthening social cohesion amongst young people in the culturally diverse city.
Short summary of the practice	Young Cities supported Gostivar authorities by working with them as well as local experts to train PE teachers from all schools in the municipality to develop skills to develop a programme for youth engagement through sports. The 12 teachers trained received further mentoring while working directly with a small group of elementary school students. They put their newly acquired skills to the test by independently organising and leading a three-day summer camp for a multi-ethnic youth group. Young Cities will also team up with the municipality to support the opening ceremony of a new sports field where youth will be invited to make the space their own, and participate in activities with peers from different parts of Gostivar. To ensure sustainability, an educational programme for youth engagement and social cohesion through sports was created as a reference point for teachers during the school year.
Resources	Coaches, mentors, community leaders, volunteers. Fundraising, donations, and partnerships with governmental and non-governmental organisations. Football kits, tournament equipment, educational materials (for workshops and activities). Collaborations with schools, community centres, local sports clubs, and international organisations.

This project is funded by the European Union

precious

Detailed information of the practice	- Training of PE Teachers: 12 PE teachers from all municipal schools trained with support from Young Cities and local experts. Training focused on youth engagement through sports, inclusivity, and social cohesion. Continued mentoring provided during practical implementation. - Pilot Implementation: Teachers applied new skills by leading a three-day multi-ethnic summer camp for elementary school students. Focused on teamwork, confidence-building, and inter-ethnic collaboration. - Infrastructure and Community Engagement: Young Cities partnered with the municipality for the opening of a new sports field. Youth invited to co-create the space and participate in inter-community sporting activities. - Educational Programme Development: An educational programme was developed to support teachers during the school year, that includes modules on: ● Youth communication ● Leadership ● Teamwork ● Inclusion
Results Achieved	Strengthened capacity of teachers to engage youth meaningfully. Created opportunities for inter-ethnic interaction and friendship.

This project is funded by
the European Union

precious

	Improved youth leadership, teamwork, and communication skills. Fostered a positive model of extracurricular engagement for peacebuilding.
Potential for learning or transfer	The Gostivar youth engagement through sports initiative provides a replicable and scalable model for other multi-ethnic or divided communities seeking to build youth resilience and social cohesion. Key transferable elements include: - PE teachers were capacitated to independently design and deliver extracurricular youth programmes—an approach that can be adapted for other educators or community facilitators. - A structured programme with modules on communication, leadership, and teamwork serves as a reusable template for similar initiatives. - Collaboration between local government, NGOs, and educators demonstrates a successful model of multisector cooperation. - The participatory design of a new sports field encouraged youth to take ownership—this principle can be applied to civic spaces elsewhere. - The use of non-formal education and sports to counter youth disengagement and radicalisation offers a cost-effective strategy with high social return. - Grounded in consultations and youth-focused research, making it adaptable to contexts with available local data.
Useful links - website	https://youngcities.com/city-grants/sports-youth-gostivar/

This project is funded by
the European Union

precyous

Sports Bon Ton: An inclusive sport program in Macedonia	
Location/ Geographical Scope	A programme which utilises sports to develop youth engagement skills and strengthen social cohesion in Gostivar, North Macedonia.
Organisation in Charge of good practice/ Implementer	The program is implemented by Young Cities who are focused on five fundamental principles underpinning everything they do, ensuring that their work with cities and young people remains pioneering and impactful.
Duration of practice/project	In 2020, the municipality of Gostivar created a local policy that focuses on preventing violent extremism with a number of strategic policies – one of them prioritising strengthening youth resilience to radicalisation. As a part of the plan, sports is listed as a tool for developing youth engagement capacities among physical education (PE) teachers and local coaches, and for strengthening social cohesion amongst young people in the culturally diverse city.
Short summary of the practice	"Sports Bon Ton" is an inclusive sports programme in North Macedonia that promotes social inclusion of people with disabilities through traditional games and sports . It encourages physical activity for health and wellbeing, builds a sense of community, and fosters mutual respect through moral norms in sport. The project works with children and adults of all ages with different types of disabilities and includes a volunteer program for sports science students.
Resources	Human Resources: • Trained facilitators and adaptive PE teachers • Sports science student volunteers Material Resources: • Access to sports facilities (e.g. for volleyball, swimming, bowling) • Traditional sports equipment (e.g. rope for tug-of-war, tools for traditional games) Community and Institutional Support: • Day-care centres, kindergartens, primary and secondary schools

This project is funded by
the European Union

precyous

	Engagement with families and community partners
Detailed information of the practice	The <i>Sports Bon Ton</i> programme is built on the belief that sports can be a powerful tool for promoting social inclusion, health, and personal development for people with disabilities. It integrates traditional games with modern sports disciplines to offer an inclusive and culturally rooted approach to physical activity across all age groups. The programme is structured into three interrelated components, each serving a unique purpose within a unified vision of inclusive sports education. 1. Adaptive Sports and Physical Education Programming - The first component of the programme focuses on introducing adaptive sports and physical activity sessions for people with disabilities, including children in kindergartens, primary and secondary school students, and individuals attending day-care centres for people with disabilities. These sessions are thoughtfully designed to respond to different physical, cognitive, and developmental needs. - Activities include both modern and traditional sports such as football, volleyball, swimming, bowling, tug-of-war (pooling on rope), and the traditional Macedonian game "mosque." The emphasis is not only on physical activity but on inclusion, participation, and enjoyment. By making these games accessible to all participants, the project ensures that sport becomes a space of equality and expression, helping participants develop motor skills, coordination, and social connections in a supportive and safe environment. 2. Volunteer Programme for Sport Science Students - The second key element of the project is a structured volunteer programme for students of sport sciences. These students receive training and hands-on experience working directly with people with disabilities, gaining practical skills in adaptive physical education and inclusive instruction. More than just assisting in activities, volunteers are encouraged to build meaningful relationships with participants—engaging in conversation,

This project is funded by
the European Union

precious

	offering encouragement, and helping create a positive, respectful atmosphere. - This component serves a dual purpose: it strengthens the capacity of future educators and coaches while also fostering empathy, responsibility, and community engagement. Through their involvement, students not only support participants but also begin to reshape their own perceptions of disability and inclusion, becoming advocates for change within their professional fields. 3. Individualised Adapted Physical Education Plans - The final phase of the programme is focused on providing individualised adaptive physical education plans tailored to the unique needs, abilities, and goals of each participant. This person-centred approach acknowledges the diversity within the disability community and ensures that each individual receives the attention and support necessary to thrive in a sports setting. - By aligning sports activities with each participant's personal goals—whether that involves improving physical health, gaining independence, or developing new skills—the programme promotes not only physical development but also psychological empowerment and self-confidence. Participants are encouraged to explore different sports, identify those they enjoy, and build a sense of ownership over their progress. This approach helps cultivate a sense of belonging within the sporting community and challenges the societal perception that people with disabilities are passive recipients rather than active agents of change. - Together, these three components—adaptive group sports, volunteer engagement, and personalised plans—form a comprehensive and sustainable model of inclusive sports education. The programme fosters positive social attitudes, breaks down barriers between people with and without disabilities, and nurtures a shared sense of community and respect.
Results Achieved	Inclusive sports sessions conducted across educational and care institutions.

This project is funded by
the European Union

precious

	Increased physical activity participation among people with disabilities. Volunteers developed practical inclusive education skills and social awareness. Improved mental and physical well-being of participants. Enhanced social interaction and reduction of stigma. Built positive role models within the disability community. Demonstrated how traditional games can be adapted for inclusion.
Potential for learning or transfer	- Combines traditional and modern sports in an innovative way to promote inclusion. - Emphasizes volunteer-based social learning – an effective model for developing inclusive mindsets among future educators or coaches. - Demonstrates how individualized programming can address a range of physical and psychological needs. - The use of non-formal education and sports to counter youth disengagement and radicalisation offers a cost-effective strategy with high social return. - Grounded in consultations and youth-focused research, making it adaptable to contexts with available local data.
Useful links - website	- Read more: Including persons with disabilities in sport on sportanddev - Related article: Disability inclusion a major development focus for Vanuatu Vol... - Related article: Mixed-ability sport project in Ghana

10. Референци

1. 1. Ресурси на ИОМ за борба против

радикализацијата: <https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd12616/files/documents/TRD%20-%20PVE%20Infosheet.pdf>

This project is funded by
the European Union

precyous

2. Извештаи на корпорацијата RAND за CVE и спортот:
https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/tools/TL200/TL243/RAND_TL243.pdf
3. Ресурси на IASD за спорт и развој:<https://www.sport-for-development.com/home>
4. ПРЕВЕНЦИЈА НА НАСИЛЕН ЕКСТРЕМИЗАМ (НАЕК) програма за развој на Обединетите нации : https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-06/undp_pve_annual_report_2022_0.pdf
5. Добри практики за спречување и борба против насилниот екстремизам (P/CVE):https://www.nrc.no/globalassets/pdf/position-papers/170622-nrc-position-paper_cve-and-humanitarian-action---fv.pdf
6. UNODC - Радикализација и насилен екстремизам: Рамка за дејствување:https://www.unodc.org/res/terrorism/aboutus/UNODC_TPB_New_Global_Programme_abridged_online.pdf
7. UNODC - Спречување на насилен екстремизам преку спорт; Технички водич https://www.unodc.org/documents/dohadeclaration/Sports/PVE/PVE_TechnicalGuide_EN.pdf
8. НАСИЛЕН ДЕСНИЧКИ ЕКСТРЕМИЗАМ ВО ЗАПАДЕН БАЛКАН:https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2022-08/ran_vrwe_in_western_balkans_overview_072022_en.pdf
9. Спречување на насилен екстремизам преку големи спортски настани
Прирачник за организатори https://www.unaoc.org/wp-content/uploads/SportsHandbook_Final_final.pdf
10. Збирка на добри практики „Спорт за развој на заедницата“
<https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/0363b0aa-c000-4ad0-bdca-df82246a58cc/Sport%20CD%20-%20Best%20Practices%20collection.pdf>

This project is funded by
the European Union

precyous

This project is funded by
the European Union

precious

precious.mk

The content of this publication represents the views of the author only and is its sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.